



LAPSEN HYVÄÄ KOHTELUA KOSKEVA SUUNNITELMA UUSITALO (61b§) Himaharju Oy

Tässä suunnitelmassa Himaharjun lapsista ja nuorista käytetään alussa yhteisnimitystä ”lapsi”, mutta varsinaisessa suunnitelmassa puhutaan Uusitalon nuorista. Lapsille on annettu mahdollisuus osallistua suunnitelman tekemiseen kyselyn muodossa. Kysely on toteutettu kahdenkeskisenä keskusteluna kasvattajan kanssa, jossa aikuinen on tukenut lasta vastaamisessa ja auttanut kysymysten tarkoituksen selventämisessä.

Kysely on toteutettu Uusitalolla. Kysely on toteutettu Uusitalolla joulukuussa 2025 (8/8 vastaajaa) sekä täydentävä kysely 2/26 (5/6 vastaajaa). Vastaajien henkilöllisyydet ovat olleet vain koosteen tehneen erityistyöntekijän tiedossa. Tämä suunnitelma painottuu sisällöltään Uusitalon nuorten käytäntöihin.

Suunnitelmaa on kirjoitettu aikuisen näkökulmasta sekä **lasten näkökulmasta**. Nämä kaksi näkökulmaa erotat erivärisestä tekstistä. Suunnitelmassa on nostettu esille kyselyn yhteydessä lasten kertomia asioita ja kommentteja. Nämä kommentit erotat:

”erilaisesta tekstityylistä ja ne esitetään heittomerkein puhekuplissa”.

Suunnitelma on omavalvontasuunnitelman yhteydessä kaikkien nähtävillä. Suunnitelma tarkistetaan vuosittain ja aina tarpeen vaatiessa. Tällä hetkellä suunnitelman lasten kommentit ovat koostettuna Uusitalolta. Järjestämme lapsille vuosittain uuden kyselyn ja asiakirjaa päivitetään vastausten perusteella.

SISÄLLYS

1. Toimenpiteet nuorten ikätasoisien itsemääräämisoikeuden vahvistamiseksi, tukemiseksi ja ylläpitämiseksi. 2
2. Menettelytavat ja 4 a §:ssä tarkoitettu hyvä hoito, kasvatus sekä lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen valvonta ja huolenpito, joiden avulla sijaishuolto toteutetaan ensisijaisesti ilman rajoituksia. 4
3. Miten rajoitusten käytön yhteydessä huolehditaan kaikkien talossa asuvien nuorten turvallisuudesta: 9
4. Miten palvelujen tai hoidon toteuttamiseen osallistuvien henkilöiden ja muiden toimintayksikössä työskentelevien tai oleskelevien turvallisuudesta huolehditaan rajoitusten käytön yhteydessä ja muissa tilanteissa, joissa heihin saattaa kohdistua väkivallan uhkaa; 10
5. Miten tässä laissa tarkoitettut rajoitukset toteutetaan ja missä tilanteissa niitä voidaan käyttää 11
6. Yleiset toimintatavat rajoitusten käytön jälkeen..... 11
7. Miten nuorille kerrotaan heidän muutoksenhaku- ja kantelumahdollisuuksistaan 13
8. Lähikasvattajan työ ja Himaharjun toiminnan hyvät ja kehitettävät puolet 14

1. Toimenpiteet nuorten ikätasaisen itsemääräämisoikeuden vahvistamiseksi, tukemiseksi ja ylläpitämiseksi.

Uusitalolla pidetään yhteisöpalaveri maanantaisin, jonka tarkoituksena on kuulla nuoren mielipiteitä sekä sopia yhteisistä asioista. Yhteisöpalaverissa nuoret saavat samalla tuoda esille heille tärkeitä asioita ja toiveita, sekä kehittämisajatuksia toimintamme suhteen.

Yhteisöpalaveriin osallistuvat lähtökohtaisesti kaikki nuoret ja yhteisön toimintaan liittyvät päätökset pyritään tekemään yhdessä heidän kanssaan.

Tiistaisin ja torstaisin nuoria käy uimassa ja kuntosalilla. Tulevan viikon liikuntakäynnit keskustellaan yhteisöpalaverissa. Jotkin nuorten yhteisöpalaverissa ehdottamat ja esille tuomat asiat viedään tiimiin, jossa työryhmä päättää asiasta. Kaikki asiat eivät näin ole nuorten päätettävissä, vaan osa asioista on työryhmän päätettävissä nuorten ehdotusten pohjalta. Yhteisöpalaverin tarkoituksena on myös kasvattaa nuoria keskustelun ja kompromissien taitoihin, sekä kasvattaa heitä kohti itsemääräämisoikeuden, vastuiden ja vapauksien hahmottamista.

Jokaisen nuoren kanssa pidetään viikoittain vähintään yksi T-hetki (tärkeä hetki) kahden kesken kasvattajan kanssa. T-hetken tarkoituksena on kuulla nuoren asioista, jotka hän kokee sillä hetkellä tärkeiksi. Tavoitteena on luoda kiireetön, kahdenkeskeinen hetki, jossa nuori kokee olevansa ainakin sen hetken keskipiste ja arvostettu yksilönä. T-hetken tarkoituksena on myös vahvistaa nuoren oikeutta olla osallisena omiin asioihinsa ja mahdollistaa mielipiteen esille tuonti turvallisessa tilanteessa.

Lähikasvattajuus on tärkeä osa Himaharjun toimintaa. Jokaisella Uusitalon nuorella on kaksi omaa lähikasvattajaa. Lähikasvattajan tehtävänä on toimia ”nuoren äänenä” ja viestin tuojana muulle henkilökunnalle. Lähikasvattajan yhtenä tehtävänä on tukea nuorta ikätasoiseen päätöksentekoon ja itsemääräämisoikeuden toteutumiseen. Lähikasvattajan työ pohjautuu yhteistyöhön nuoren kanssa, jota tehdään myös nuoren mielipiteistä ja näkökulmasta katsoen.

Uusitalon nuoret osallistuvat heitä koskevien suunnitelmien ja päätöksien tekoon ja heidän mielipiteensä selvitetään ennen päätöksentekoa. Nuoret osallistuvat pääsääntöisesti aina omiin asiakassuunnitelmiinsa ja hoitoneuvotteluihin. Nuorella on mahdollisuus keskustella sosiaalityöntekijänsä kanssa kahden tai soittaa sosiaalityöntekijälle aina halutessaan.

Uusitalon nuoren on mahdollista harrastaa mielekästä harrastusta ja ostaa sellaisia vaatteita, mitkä hän kokee mieluisaksi itselleen. Nuori saa sisustaa oman huoneensa omien mieltymyksiensä mukaisesti. Huomioimme näissä, kuten muissakin valinnoissa nuoren ikä- ja kehitystason. Nuoret saavat toivoa vuosittaisen kesäreissun kohdetta ja reissu toteutetaan Uusitalon nuorten toiveisiin perustuen. Matkakohde ja reissun sisältö valitaan nuorten toiveita kuullen. Vuosittaisen Vuokatin reissun aktiviteetit toteutetaan osallistujien toiveiden mukaisesti. Reissuissa otetaan aina huomioon myös yksilöllisesti nuoren kuntoisuus ja räätälöidään osallistuminen kullekin sen mukaisesti.

Uusitalolla nuoren itsemääräämisoikeuden vahvistaminen ja nuoren kasvattaminen sekä velvollisuuksiin, että vapauksiin, on aikuisten vastuulla. Nuoren kanssa keskustelun käyminen ja hänen huomioimisensa arjessa on yksi keino vahvistaa näitä asioita nuoressa. Haluamme, että jokainen nuori saa päättää omista asioistaan ikä- ja kehitystaso huomioiden.

Lapsilta ja nuorilta kysyttiin kyselyssä seuraavat kysymykset:

1. miten sinua kohdellaan ikätason mukaisesti,
2. miten sinua voisi kohdella paremmin ikätason mukaisesti,
3. miten itsemääräämisoikeutesi toteutuu ikätasosi mukaan,
4. miten itsemääräämisoikeutesi voisi toteutua paremmin ikätasosi mukaan,
5. miten voisimme parantaa lasten itsemääräämisoikeuden toteutumista Himaharjussa.

Nuorilta kysyttiin, miten hän koki saavansa päättää omista asioistaan. Suurin osa vastaajista 6/8 koki saavansa päättää osittain asioistaan ja 2/8 koki ettei saa päättää niistä. Toiveet asioista, joita nuori saisi päättää ja kehittää Himaharjussa olivat peliajat, mopoilun määrä, vapaa-ajan aktiviteetit. Esimerkiksi kuntosalilla käyntiä toivottiin enemmän. Nuoret, jotka kokivat etteivät saa riittävästi vaikuttaa asioihinsa toivoivat lisää kotiharjoitteluita ja vapautta päättää kaikesta itse. Toivottiin myös mahdollisuutta itsenäisempään asumiseen ja oman auton käytön vapauden lisäämistä.



”hyvää on oma-aikuisen”

”viikon aikataulut on hyvä tietää ennakkoon”

”Hyvin oon kouluun herännyt.”

Kehitysehdotuksia toimintaamme annettiin jonkin verran. Harrastuskäyntien ajoittainen peruuntuminen muusta kuin nuoresta johtuvasta syystä harmitti.

”jos pääsisi useammin harrastamaan”

”Saisi itse päättää enemmän arjen aikatauluista.”

Usein nuorilla on koulunkäynnin haasteita heidän tullessa Himaharjuun. Useampi vastaaja koki koulun sujumisen Himaharjussa hyvänä asiana. Turvaa arjessa tuovat ystävälliset ihmiset sekä oman huoneen rauha.

2. Menettelytavat ja 4 a §:ssä tarkoitettu hyvä hoito, kasvatusta sekä lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen valvonta ja huolenpito, joiden avulla sijaishuolto toteutetaan ensisijaisesti ilman rajoituksia.

(4 a § Lapsen oikeus tasapainoiseen kehitykseen ja hyvinvointiin; Lastensuojelun on turvattava lapsen hyvä hoito ja kasvatusta, lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen valvonta ja huolenpito sekä lapsen oikeus tasapainoiseen kehitykseen ja hyvinvointiin siten kuin lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 1 §:ssä säädetään.

Rajoitusten käytön edellytyksistä ja päätöksentekovelvollisuudesta säädetään erikseen 11 luvussa. Lapsen hoito, kasvatusta, valvonta tai huolenpito ei saa sisältää 11 luvussa tarkoitettuja rajoituksia.)

Tärkeimmät rajoituksia ehkäisevät elementit hoito- ja kasvatustyössä ovat ennakointi, rutiinit, ammatillisuus, yksilöllisyyden huomiointi, arvostava kohtaaminen ja vuorovaikutus.

Ennakointi ja pysyvät arjen rutiinit tukevat nuoren turvallisuuden tunnetta. Tieto siitä, mitä seuraavaksi tapahtuu, luo turvallisuutta sekä nuorelle, että henkilökunnalle. Himaharjussa turvallisuus perustuukin mahdollisimman pitkälle yhdessä suunniteltuun ja ennakoitavaan toimintaan sekä arjen tuttuun struktuuriin.

Toinen turvallisuuden kannalta oleellinen tekijä on nuoren kohtaaminen ja vuorovaikutus. Kohtaamisen ja läsnäolon taito lisää turvallisuuden tunnetta, koska nuorelle tulee tunne, että aikuiset ovat täällä heitä varten. Nuoren kasvu ja kehitys perustuu vuorovaikutussuhteeseen aikuisen kanssa. Vuorovaikutus onkin avaintekijä haastavista tilanteista selviytymiseen ilman turvattomuuden tunnetta ja väkivaltaa.

Työntekijöiden ammatillinen osaaminen on olennainen tekijä turvallisuuden luomisessa. Työntekijän tulee omata riittävät vuorovaikutustaidot, sekä pystyä toimimaan ennakoitavasti yhteisön sääntöjen ja rutiinien mukaan. Perekäytöksessä keskitymme vuorovaikutuksen ja ennakoinnin, sekä suunnitelmallisuuden merkitykseen.

Ennakointiin liittyy myös jokaisen nuoren kanssa edellisellä viikolla tehtävä viikkosuunnitelma seuraavalle viikolle. Osalla nuorista voidaan ottaa käyttöön myös tussitaulu, johon kirjoitetaan tarkempi päiväohjelma jokaiselle päivälle. Tämä päiväohjelma tehdään yhdessä nuoren ja vuoron aikuisen kanssa, jotta molemmilla on yhteinen tieto siitä, mitä tänään tapahtuu. Tämä luo vahvan turvallisuudentunteen nuorille, joille muuttumattomat olosuhteet ja ennakointi ovat tärkeimmät tekijät turvallisuuden tunteen säilymisessä.

Uusitalolla nuoren halutessa hänelle pidetään iltaisin oma iltahetki. Iltahetkellä on monta tarkoitusta. Yksi tarkoitus on turvallisuuden tunteen luominen yön ajaksi. Jos nuori on levoton tai pelokas, aikuisen tehtävänä on rauhoitella ja luoda turvallisuuden tunne yön ajaksi. Toinen tarkoitus on, että tulevan päivän tapahtumia käydään yhdessä läpi tarpeen vaatiessa. Tämä auttaa nuorta ennakoimaan seuraavan päivän tapahtumat. Käytäntö on todettu hyväksi varsinkin silloin, kun päivän ohjelma poikkeaa tavallisista rutiineista esimerkiksi lääkärikäynnin tai joulujuhlan suhteen.

Kun suunnitelmat syystä tai toisesta muuttuvat, niistä ja tilanteeseen johtaneista syistä tiedotetaan nuorelle heti kun se on mahdollista. Muutostilannetta pahoitellaan ja nuorelle annetaan mahdollisuus purkaa pettymyksen aiheuttamia tunteitaan.

Uusitalon henkilökunnalla on päivittäin kaksi vuoronvaihtopalaveria (aamulla ja illalla), jossa nuorelle nimetään vuoron ajaksi oma aikuinen. Tämä aikuinen vastaa nuoren asioista ja hyvinvoinnista vuoron aikana. Lisäksi vuoronvaihdossa annetaan raportti lähipäivien tapahtumista ja nuorten asioista. Tämä mahdollistaa ennakoinnin ja mahdollisten kuormitustekijöiden tunnistamisen, joiden avulla pystymme arvioimaan, millaista tukea nuori tarvitsee. Tämän tarkoituksena on tunnistaa mahdolliset haastavat tilanteet ja ehkäistä rajoitustoimenpiteiden käyttöä.

Myös yövuorolaiselle annetaan raportti vuoron aluksi. Vuoronvaihtopalaveri on yksi toimintakäytäntöemme, jonka tarkoituksena on luoda pohja tiedonkulun lisäksi hyvin suunnitellulle työryhmän toiminnalle jokaiseen työvuoroon. Samalla mahdollistuu nuorten tilanteiden ja tapahtumien yksilökohtainen huomiointi, joiden avulla pystymme vaikuttamaan myös turvallisuuteen esimerkiksi ennakoinnin keinoin.

Uusitalon vuoronvaihtopalaverin aikana nuorilla on mahdollisuus viettää omaa aikaa. Vain osa henkilökunnasta osallistuu vuoronvaihtopalaveriin, osa henkilökunnasta on yksikön tiloissa nuoria varten. Oma aika vietetään pääsääntöisesti omissa huoneissa. Oman ajan tarpeellisuus arvioidaan päivittäin nuorikohtaisesti. Oman ajan tarkoituksena on levätä ja rauhoittua, sekä vähentää päivän aikana mahdollisesti kertynyttä kuormitusta. Omalla ajalla nuoret saavat vapaasti toimia omissa huoneissaan, kuunnella musiikkia, levätä, leikkiä, tehdä läksyjä jne. Oman ajan tarkoituksena on myös kasvattaa nuoria tunnistamaan itse levon tarpeensa ja opettelemaan oman ajan ottamista.

Näiden kaikkien edellä mainittujen toimien tarkoituksena on ennaltaehkäistä mahdollisia haastavia- ja väkivaltatilanteita sekä rajoitusten käyttöä sekä vähentää päivän aikana mahdollisesti kertynyttä kuormitusta.

Hyvä hoito, kasvatusta ja huolenpito nähdään laajana kokonaisuutena. Edellisten lisäksi siihen kuuluu esimerkiksi harrastustoiminta, fyysisestä kunnosta huolehtiminen (liikuntailat, uinti/kuntosali illat), yksilöllinen huomiointi (T-hetket, asiakassuunnitelma, kausikooste, hoito- ja kasvatussuunnitelma) ja koulunkäynnin tukeminen. Eläintenhoitotehtävät nähdään kuntouttavana toimintana, josta jokainen nuori hyötyy omalla tavallaan. Se voi olla esimerkiksi eläinavusteinen tunnekasvatusta, vastuun ottamisen harjoittelu, terveellisten elintapojen ja arjen rytmin mallintaminen tai oppimisen ja onnistumisen kokemukset. Viikkosiivoukset ja yhteisölliset askareet taas opettavat huolehtimaan omasta ympäristöstä ja niiden avulla hankitaan tarvittavia taitoja aikuisuutta varten.

Himaharjussa pyrimme toteuttamaan toiminnallisen kuntoutuksen periaatetta, mikä tarkoittaa nuoren osallistumista arjen askareisiin ja tehtäviin, monipuolisen vapaa-ajan toiminnan mahdollistamista, sekä yksilöllistä, lapsilähtöistä toimintaa. Nämä kaikki toimintamallit itsessään edistävät hoidon ja kasvatuksen toteuttamista ilman rajoitustoimenpiteitä.

Edellisten onnistuminen puolestaan edellyttää henkilökunnalta ammattitaitoa ja kokemusta sekä ennen kaikkea vahvaa sitoutumista kasvatustyöhön. Himaharjussa työntekijöitä tuetaan mm. laajalla ryhmä- ja yksilökoulutuksilla, ryhmä- ja yksilötyönohjauksella, säännöllisillä tiimipalavereilla, erikoislääkäritasoisella työterveyshuollolla, laajalla TYHY-toiminnalla (yhteiset retket, hyvinvointipäivät, virike-etukortti) sekä erilaisilla henkilökunnan muilla eduilla (työvaatetus, ylimääräiset vapaapäivät yms.).

Uusitalolla asuvat yläkouluiikäiset pojat. Yläkouluikäisten jako omiin taloihinsa sukupuolen mukaan on lähtöisin nuorista; tämä ratkaisu antaa kasvurauhan murrosiän tuomien muutosten keskellä. Uusitalolla työskentelee iltaisin kaikkien nuorten ollessa paikalla 3-4 työntekijää. Yövalvonta on järjestetty siten, että Uusitalolla on oma yötyöntekijä. Kun nuori avaa yöllä huoneensa oven, yötyöntekijä tulee heti tämän havaittuaan paikalle varmistamaan nuoren tilanteen. Jos kyseessä on

esimerkiksi pelkkä wc-käynti, ei yököllä ole tarvetta jäädä seuraamaan nuoren toimintaa. Jokainen huoneesta poistuminen ja oven avaaminen kuitenkin tarkastetaan, jos nuorella on tarve työntekijälle. Jokaisella nuorella on huoneen ikkunassa kulunvalvontalaite, joka kytketään päälle yöksi. Kulunvalvonnan tarkoituksena on lisätä yöaikaista turvallisuutta ja havaita mahdollinen luvaton poistuminen välittömästi.

Lapsilta ja nuorilta kysyttiin seuraavat kysymykset heille tehdyssä erillisessä lisäkyselyssä (5 vastaajaa):

Kerrotko seuraavista asioista:

A. miten ne tukevat sinun kasvuasi ja kehitystäsi

B. miten niitä voisi kehittää, jotta ne tukisivat paremmin kasvuasi ja kehitystäsi, sekä itsemääräämisoikeuden toteutumista

*Yhteisöpalaveri

*T-hetket

*Viikkosuunnittelu

*Liikuntaillat

*Työhommot

*Talli-/ pieneläinten hoitovuorot

*Arjen ja viikonlopun aikataulut

*Viikkosiivoukset

*Koulunkäynti ja opiskelu

*Oma nimetty aikuinen joka vuorossa

*Kausikooste

*Hoito- ja kasvatussuunnitelma

*Asiakassuunnitelma *Harrastukset ja harrastusmahdollisuudet (Himaharjussa ja ulkopuolella)

C. Onko muita asioita, jotka tukevat kasvuasi ja kehitystäsi?

Yhteisöpalaverit tuntuivat kolmesta nuoresta turhilta, mutta vastaavasti myös jonkun mielestä se oli ihan kiva. Yhden vastaajan mielestä ne olivat osittain hyödyllisiä. Tähän pitää kiinnittää jatkossa huomiota, jotta palaveri koettaisiin nuoren kannalta entistä merkityksellisemmäksi.

T-hetkillä nuorilla oli ollut kivaa tekemistä ja ne koettiin mukaviksi. Yhden vastaajan mielestä ne olivat sisällöltään tylsiä. Kaikki eivät kuitenkaan kokeneet niiden varsinaisesti tukevan heidän kasvuaan ja kehitystään mitenkään erityisesti.

Viikkosuunnittelu koettiin pääosin myönteisenä asiana. Se helpottaa arjen suunnittelua. Yksi nuori koki sen turhaksi, koska muisti itsekin tärkeät asiat.

Liikuntaillaan suhtautuivat kaikki vastaajat positiivisesti. Oli kivaa, kun sai touhuilla. Erityisen mukavana tekemisenä pidettiin kuntosalilla käymistä ja sitä haluttiin enemmän.

Työhommot toivat nuoren sanoin ”tukea kasvamiseen” ja opettivat taitoja. Myös työhommista saatava rahallinen korvaus oli motivoiva tekijä. Pääosin nuoret pitivät työaskareiden tekemisen mahdollisuudesta.

Talli ja pieneläinten hoitovuorot koettiin rauhoittavana toimintana ja siitä tulee hyvä mieli. Toisaalta siinä koettiin olevan hyviä sekä huonojakin puolia, eli aina se ei tuntunut merkitykselliseltä.

Harrastukset ja harrastusmahdollisuudet koettiin myönteisenä ja ”tosi kivana”. Niitä toivottiin entistä enemmän ja yksi nuori mainitsi harrastusten edistävän nuoren kehitystä. Kuntosalia toivottiin enemmän.

Arjen ja viikonlopun aikataulut nähtiin hyvänä. Niiden koettiin helpottavan arjen kulkuun sopeutumista. Aikataulusuunnitelmat myös selkeyttivät arkea.

Viikkosiivoukset kokivat myönteisenä 4/5 vastaajaa. Ne auttoivat myös tulevaisuutta varten, eli oppii siivoamaan omaa kotia varten. Siivous koettiin osana arjen velvollisuuksia. Yksi vastaaja piti siivoamista ”tosi huonona”.

Koulunkäynti koettiin pelkästään myönteisenä asiana. Kiuruveden erityiskoulua pidettiin hyvänä ja tulevaisuutta sekä opiskelumahdollisuuksia tukevana. Opiskelu tuntui tavoitteelliselta.

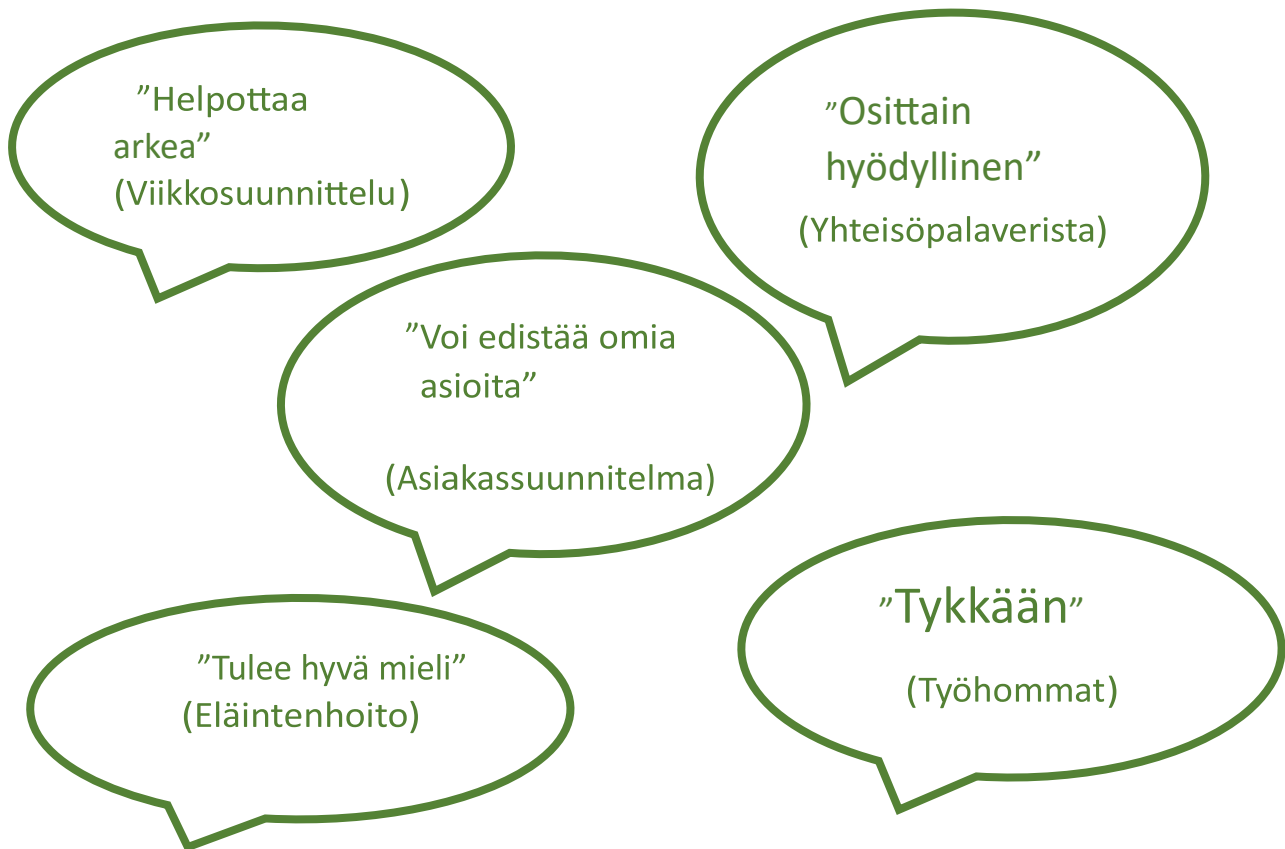
Oman aikuisen nimeäminen vuoroon nähtiin hyvänä asiana 3/5 mielestä. Kaksi vastaajaa ei kokenut sillä olevan erityisesti merkitystä. Toiset taas pitivät sitä kivana ja hyvänä, kun tietää kenen kanssa olla; ”tulisi levoton olo, jos kaikki häsläisi”.

Kausikooste sekä hoito- ja kasvatussuunnitelma (HoKaSu) Kausikooste tuntui hyvältä siksi, kun siitä näkee, miten on mennyt. Joku ei halunnut mielellään käydä sitä läpi ollenkaan ja osa ei nähnyt sillä merkitystä tai ei osannut tässä kyselyssä sanoa siitä mitään. Hoito- ja kasvatussuunnitelma herätti kysymyksiä siitä, mikä sen tarkoitus on ja arveluja, ettei sitä ole käyty riittävästi läpi nuoren kanssa.

Asiakassuunnitelmaan osallistuminen koettiin hyvänä asiana, koska se on hyödyllinen tulevaisuuden suunnittelussa. Ilman sitä voisi tuntua epävarmalta. Myös omien asioiden edistämismahdollisuus tuntui hyvältä. Asioiden käsittely yleisesti koettiin tarpeelliseksi.

Suurin osa nuorista koki, että rutiinit, yhteiset aikataulut ja nimetty aikuinen luovat turvallisuutta ja ennakoitavuutta arkeen. Nuoret pitivät myös työhommia pääsääntöisesti hyvänä asiana, mutta kaikki ei niihin mielellään osallistuisi. Niistä saatava raha oli motivoiva tekijä. Eläintenhoito jakoi mielipiteitä, mutta enemmistö piti sitä mielekkäänä ja hyödyllisenä toimintana.

Himaharjun ulkopuoliset harrastukset koettiin hyvänä asiana ja niitä toivottiin enemmän ja käyntejä esimerkiksi kuntosalilla useammin. Uusitalon liikuntailtoihin suhtauduttiin myös pääasiassa myönteisesti ja niiden koettiin olevan hyödyllisiä oman kehittymisen kannalta.



3. Miten rajoitusten käytön yhteydessä huolehditaan kaikkien talossa asuvien nuorten turvallisuudesta:

Päivittäisessä vuoronvaihtopalaverissa suunnitellaan etukäteen mahdollisissa rajoitustilanteissa toimiminen. Henkilökunnan kesken sovitaan, ketkä menevät toteuttamaan rajoitusta ja kenen tehtävänä on huolehtia muista nuorista rajoituksen aikana. Tämän työntekijän tehtävänä on arvioida, miten toisten nuorten turvallisuus toteutetaan. Joskus tämä ei vaadi erityisiä toimenpiteitä, toisinaan voi olla tarpeellista ohjata muita nuoria toisiin tiloihin, lähteä yhdessä ulkoilemaan tai siirtyä hetkeksi omaan huoneeseen. Työntekijöiden tehtävänä on myös keskustella muiden nuorten kanssa tilanteen jälkeen ja luoda turvallisuuden tunne mahdollisesti pelottavan tilanteen tapahduttua.

Tarvittaessa voimme pyytää toisen talon henkilökuntaa paikalle turvaamaan tilannetta, nuoria ja henkilökuntaa. Tämä varahenkilö sovitaan myös etukäteen. Jos mahdollista, rajoitustoimenpiteen toteuttaminen tai siitä kertominen suunnitellaan etukäteen. Tällöin on mahdollista varautua tilanteeseen, mikä lisää kaikkien turvallisuutta.

Lapsilta kysyttiin kyselyssä seuraavat kysymykset:

Miten huolehdimme rajoituksen aikana toisten nuorten turvallisuudesta?

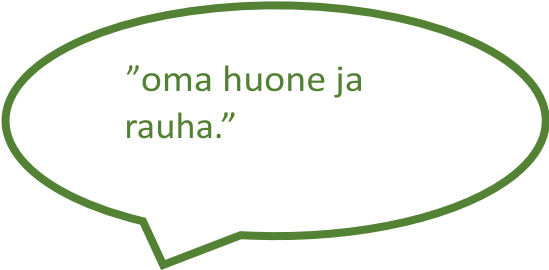
A. Eli miten aikuiset toimivat toisten nuorten turvallisuuden eteen?

B. Miten aikuiset voisivat toimia paremmin, jotta kaikilla olisi turvallista? Miten aikuiset huolehtivat yleisestä turvallisuudesta Himaharjussa? Miten aikuiset voisivat toimia paremmin, jotta turvallisuuden tunne paranisi?

Nuoret kokivat, että aikuiset ovat toimineet rajoitustilanteissa ihan hyvin. Aikuiset pyrkivät ohjaamaan joissakin tilanteissa nuoria omiin huoneisiin sekä rajaamaan uhkaavasti käyttäytyvää lasta eri tilaan (esimerkiksi olohuoneen ovi kiinni). Oman huoneen ja sen suoman rauhan koettiin lisäävän turvallisuuden tunnetta. Hyvänä koettiin myös se, että aikuiset tuntuvat turvallisilta.

Pari vastaajaa toi esille toisten nuorten käytöksen aiheuttaman turvattomuuden tunteen. Esineiden paiskominen ja huutamisen kuuleminen pelottivat.

Yksi nuori vastasikin, että turvallisuutta parantaisi se, että ihmiset eivät käyttäytyisi huonosti toisiaan kohtaan.



"oma huone ja
rauha."



"Ei ois ilkeitä
ihmisiä"

4. Miten palvelujen tai hoidon toteuttamiseen osallistuvien henkilöiden ja muiden toimintayksikössä työskentelevien tai oleskelevien turvallisuudesta huolehditaan rajoitusten käytön yhteydessä ja muissa tilanteissa, joissa heihin saattaa kohdistua väkivallan uhkaa;

Henkilökunta koulutetaan etukäteen sekä fyysisten väkivaltatilanteiden varalta että toimintatapojen osalta. Perehdytyksessä keskustellaan vuorovaikutuksen merkityksestä myös haastavissa tilanteissa. Työntekijä tutustuu DDP:n ja ratkaisukeskeisyyden näkökulmiin, joissa käsitellään keinoja myös haasteellisiin tilanteisiin. Henkilökuntamme on koulutettu v. 2025 AVEKKI -toimintamalliin. Yhteinen DDP-koulutusiltapäivä järjestettiin syksyllä v. 2023, jossa paneuduttiin vuorovaikutukseen ja DDP:n menetelmien käyttöön erilaisissa kasvatustilanteissa. Traumainformoituun työotteeseen henkilökuntaa on koulutettu vuosina 2024-2025.

Kun edessä on ennakoita arvioitu haasteellinen tilanne, järjestetään aina paikalle riittävä henkilökunta takaamaan turvallisuutta. Lasten turvallisuuden lisäksi on taattava myös henkilökunnan riittävä turvallisuus, mikä toteutuu samoin toimenpitein. Haastavia tilanteita pyritään ennakoimaan etukäteen ja samalla suunnitellaan, kuka johtaa tilannetta ja kuka vastaa tilanteen ulkopuolella olevista henkilöistä. (Ks. edellinen kohta.)

Rajoitustoimenpiteiden ja väkivaltatilanteiden jälkeen niistä ilmoitetaan viipymättä lähijohtajalle. Jokainen väkivalta- tai läheltä piti -tilanne puretaan paikalla olleiden työntekijöiden kanssa. Purkamisen tarkoituksena on varmistaa henkilökunnan turvallisuudesta huolehtiminen sekä pohtia keinoja, miten vastaavat tilanteet voisi tulevaisuudessa välttää.

Väkivaltatilanteet ilmoitetaan välittömästi riskienhallintaohjelmaan. Lähijohtajat saavat tiedon tilanteesta riskienhallintaohjelman kautta. Jokainen väkivalta- tai ”läheltäpiti” -tilanne käydään läpi tilanteessa mukana olleiden työntekijöiden kanssa joko vuoronpurun yhteydessä tai tilanteen niin vaatiessa lähijohtajan tai erityistyöntekijän kanssa keskustellen. Läpikäymisen tarkoituksena on varmistaa henkilökunnan turvallisuudesta huolehtiminen sekä pohtia keinoja, miten vastaavat tilanteet voisi tulevaisuudessa välttää. Lähijohtajat seuraavat talojensa riskienhallintaohjelmaan ilmoitettujen tilanteiden määrää ja tekevät tarvittavat toimenpiteet. Tarvittaessa otamme yhteyttä hätäkeskukseen nuoren voinnin turvaamiseksi ja tarkastamiseksi. Luvattomista poistumisista olemme yhteydessä sosiaalipäivystykseen.

5. Miten tässä laissa tarkoitetut rajoitukset toteutetaan ja missä tilanteissa niitä voidaan käyttää

Rajoittaminen on aina viimesijaista toimintaa. Jos rajoittaminen joudutaan kuitenkin tekemään, niin aikuisten toiminta toteutetaan seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- rajoitus on nuoren edun mukainen ja se toteutetaan lievintä mahdollista keinoa käyttäen
- rajoitus arvioidaan suhteessa nuoren ikään ja kehitystasoon nähden
- rajoitus arvioidaan nuoren hoidon ja huolenpidon sekä sijaishuollon tarkoituksen toteuttamisen kannalta perustelluksi ja sopivaksi
- rajoituksen käyttäminen on välttämätöntä nuoren oman tai muiden henkilöiden terveyden vakavan vaarantumisen vuoksi, ruumiillisen koskemattomuuden turvaamiseksi tai merkittävän omaisuusvahingon ehkäisemiseksi
- rajoitus on oikeassa suhteessa myös suojeltavaan etuun nähden

Rajoitustoimenpiteiden toteuttamisesta on laadittu erillinen ohje henkilökunnalle.

6. Yleiset toimintatavat rajoitusten käytön jälkeen

Nuoren kanssa keskustellaan tapahtumista ja kuullaan häntä sekä selvitetään, onko hänelle jäänyt jokin rajoitukseen liittyvä asia mielen päälle. Nuoren kanssa keskustellaan rajoitukseen johtaneista tapahtumista ja rajoituksen tavoitteista juuri hänen kohdallaan. Rajoituksen aikana (tai sen jälkeen) toteutamme rajoituksen nuorikohtaista arviointia. Tämä toteutetaan yksilöllisesti, pohtien miten kyseinen nuori eniten hyötyy nuorikohtaisesta arvioinnista ja millainen työskentely on lapsen edun mukaista.

Jos rajoitustoimenpide on johtunut väkivaltatilanteesta, täytetään tarvittaessa ristiriita päiväkirja tai tilanteiden selvityslomake. Täyttäminen ja lomakkeen kysymysten kautta tilanteen pohtiminen

selkiyttää, mitä eri osapuolet voisivat jatkossa huomioida tilanteessa ja harjoittaa aikuista sekä nuorta löytämään keinoja välttää vastaavat väkivaltatilanteet.

Tavoitteena löytää keinoja, joilla aggressiivinen käytös saadaan hallintaan ennen tilanteen kärjistymistä. Lomakkeiden täyttämisen perusteella lähikasvattajat käyvät keskusteluja nuoren kanssa tarvittaessa myös jälkikäteen sekä hoito- ja kasvatussuunnitelmaa laadittaessa.

Rajoituksista tiedotetaan mahdollisimman pian nuoren vanhempia sekä sosiaalityöntekijää ja edunvalvojaa. Tiedotamme asiasta myös lähijohtajaa, vastaavaa erityistyöntekijää sekä kasvatusjohtajaa.

Tarvittaessa keskustelemme tilanteesta myös muiden paikalla olleiden nuorten kanssa. Keskustelun tarkoitus on kuulla muiden nuorten tunteita ja lisätä heidän turvallisuuden tunnettaan mahdollisesti pelottaneen tilanteen jälkeen.

Puramme väkivaltatilanteet myös henkilökunnan kesken. Tällöin tarkoitus on luoda työntekijälle turvallinen tunne haastavan tilanteen jälkeen sekä pohtia, miten voisimme jatkossa välttää mahdolliset rajoitus- tai väkivaltatilanteet. Lisäksi pohdimme, onko asioita, joita henkilökunta olisi voinut tehdä tilanteessa toisin.

Lapsilta kysyttiin kyselyssä seuraavat kysymykset:

A. Miten sinulle on kerrottu rajoituksesta ennen sen toteutumista?

Miten aikuiset ovat toimineet hyvin?

Mitä kehitettävää aikuisten toiminnassa on?

B. Miten sinulle on kerrottu rajoituksen perusteista? Missä aikuiset ovat onnistuneet?

Mitä kehitettävää aikuisten toiminnassa on?

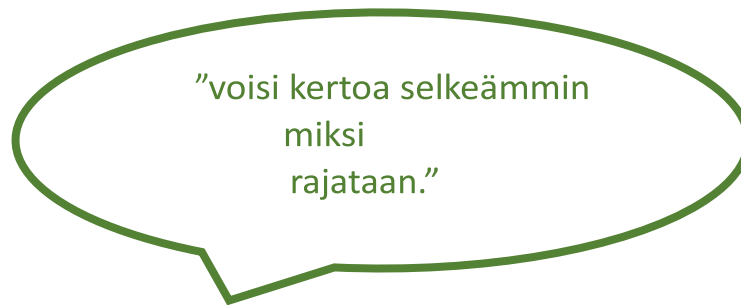
C. Miten olemme toimineet rajoitustilanteen jälkeen? Missä aikuiset ovat onnistuneet?

Mitä kehitettävää aikuisten toiminnassa on?

Osa nuorista ei muistanut, onko rajoittamisesta kerrottu etukäteen. 2/8 vastasi heille kerrotun ennen rajoitusta ja loput eivät olleet saaneet etukäteistietoa tai välillä olivat ja välillä eivät.

Ennakointiin tulisikin kiinnittää enemmän huomiota, vaikka on myös niin äkillisiä tilanteita, ettei esimerkiksi kiinnipidosta pysty keskustelemaan etukäteen vaarantamatta nuoren tai muiden turvallisuutta. Yksi vastaaja toi esille erityisen hyvänä asiana sen, että muut nuoret ohjataan esimerkiksi omaan huoneeseen siksi aikaa, kun joku toinen nuori käyttäytyy pelottavasti. Yksi toivoi, että aikuinen puhuisi rauhallisemmin rajoitustilanteessa. Oli myös kokemus, että aikuiset toimivat jo nyt niin hyvin kuin on mahdollista. Pohdintaa oli myös siitä, voisiko keksiä enemmän keinoja hoitaa tilanne ilman rajoitusta.

Osa nuorista ei ollut rajoitettu ollenkaan, joten he eivät osanneet vastata kysymyksiin.



7. Miten nuorille kerrotaan heidän muutoksenhaku- ja kantelumahdollisuuksistaan

Nuoren tullessa Uusitalolle hänelle kerrotaan perehdytyksen yhteydessä muutoksenhaku- ja kantelumahdollisuuksista ja että hänellä on oikeus olla yhteydessä sosiaalityöntekijäänsä kaikissa tilanteissa, joissa kokee tyytymättömyyttä. Huolehditaan, että nuorella on sosiaalityöntekijän yhteystiedot ja avustetaan häntä yhteydenotossa tarvittaessa.

Rajoitustoimenpiteiden yhteydessä nuorelle kerrotaan hänen valitusoikeutensa ja avustetaan valituksen tekemisessä tarvittaessa. Kun tulee tilanteita, joissa nuorella on oikeus valittaa tai kannella toiminnastamme, tarjoamme hänelle mahdollisuuden olla yhteydessä sosiaalityöntekijään (tai muuhun tarvittavaan tahoon) ja tarvittaessa autamme häntä asian hoitamisessa.

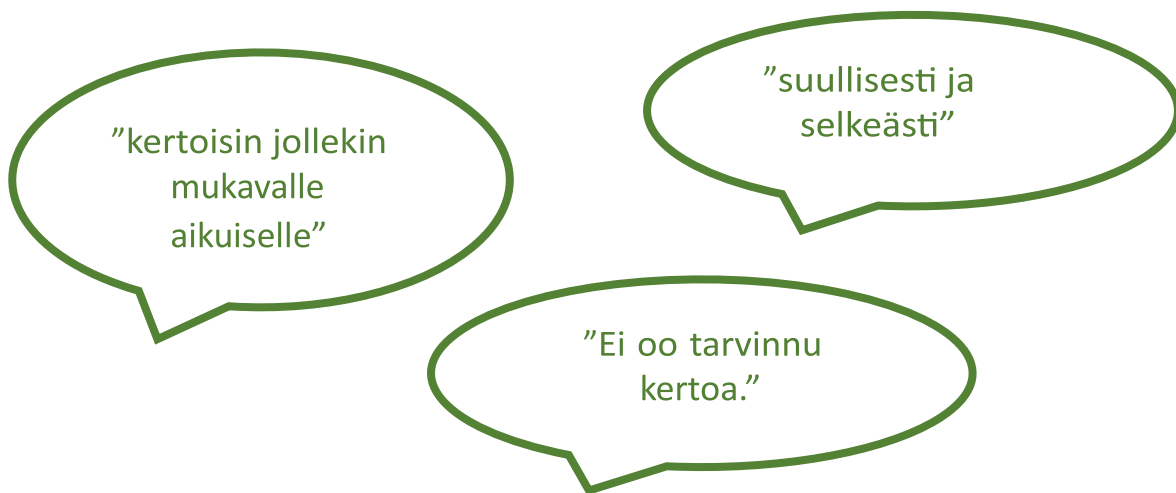
Lapsilta kysyttiin kyselyssä seuraavat kysymykset:

Sinulla on oikeus muutoksenhakuun ja kanteluun,

- A. Miten sinulle on kerrottu asiasta?
- B. Miten toivoisit asiasta jatkossa kerrottavan?

Muutoksenhakuun ja kanteluun liittyvien asioiden kertomisesta palaute oli varsin yksimielisesti, että nuoret tietävät mitä valitusoikeus tarkoittaa. Vain yksi vastaaja ei ollut varma asiasta. Palautetta tuli siitä, että valitusoikeudesta voisi kertoa selkeämmin ja selittää paremmin.

Osa nuorista koki, että helpointa rajoitukseen liittyvästä harmituksesta on kertoa jollekin työntekijälle tai vaikka omaiselle. Yksi kertoisi omalle sosiaalityöntekijälle ja toinen mukavalle aikuiselle.



8. Lähikasvattajan työ ja Himaharjun toiminnan hyvät ja kehitettävät puolet

Kysyimme lapsilta yleistä palautetta toiminnastamme ja kehitysjatuuksia. Kasvatustyössä painotamme lähikasvattajatyöskentelyä. Lähikasvattajan tehtävänä on toimia "lapsen äänenä" muulle työryhmälle ja nähdä asiat nuoren silmin. Näemme lähikasvattajatyöskentelyn tärkeänä osana lapsikohtaista huomiointia sekä hyvän hoidon, huolenpidon ja kasvatuksen kulmakivenä.

Nuorilta kysyttiin kyselyssä seuraavat kysymykset:

Miten lähikasvattajan toiminta tukee kasvuasi ja kehitystäsi?

Miten lähikasvattaja voisi toimia paremmin?

Mitkä asiat Himaharjussa toimii ja on hyvin?

Mitä asioita haluaisit muuttaa ja miten?

Lähikasvattajatoimintaa pidettiin hyvänä asiana. Heidän koettiin tukevan nuorta, vaikka ovatkin välillä "ärsyttäviä". Kasvattajista tuli palautetta, että he ovat ihan yleisestikin mukavia. Yksi toivoi kasvattajilta enemmän ja rauhallisemmin rakentavaa kritiikkiä nuorille.

Yleisessä palautteessa Himaharjusta toivottiin, että nuoret voisivat saunaa useammin sekä kalastamassa ja kuntosalilla olisi mukava käydä enemmän. Hyvin toimivista asioista erikseen mainittiin traktori, jota osa nuorista on innokas opettelemaan käyttämään. Arjen aikataulut koettiin toimiviksi ja koulukyytiasiat sujuivat hyvin. Myös koulu mainittiin yleisessä palautteessa hyvänä sekä arjessa oleva "rytmi". Yksi nuori koki, että kaipaisi mahdollisuutta itsenäistyä aiemmin (itsenäistymisasuntoon muuttaminen) ja siihen pitäisi tukea enemmän.

"Kiva että on"
(Palaute lähikasvattajasta)

"paras missä olen ollut"
(Palaute Himaharjusta)

"Kasvattajat on kivoja."
(Palaute lähikasvattajasta)

"koulukyydit toimii"
(Palaute Himaharjusta)

"Ihan kiva"
(Palaute lähikasvattajasta)